

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr.10 (334) 2022 SPALIS

Parodos „Šviesos amžius. Lietuviškojo vitražo retrospektyva“ atidarymas

SENATE

Rugsėjo 28 d. posėdis vyko VDA Kauno fakultete. Dalyvavo 28 Senato nariai (24 – gyvai ir 4 – su įgaliojimu). Posėdyje taip pat dalyvavo Telsių fakulteto dekanas prof. Ramūnas Banys, Studijų tarnybos direktorė Agnė Kivilišienė, VDA administracijos teisininkė Kotryna Volodkaitė.

Pirmiausia Senato pirmininko pavaduotoja doc. Jolanta Mikulskytė informavo, kad 2022-06-27 ir 2022-08-25 Studentų atstovybės susirinkimuose buvo išrinkti nauji studentų nariai į VDA Senatą: vietoje kadenciją baigusios Rugilės Bernardetės Matuzaitės 2022-06-27 studentų atstovybės susirinkime išrinktas Vilniaus fakulteto Dizaino specialybės BA II kuro studentas Karolis Eidikis; vietoje į VDA Tarybą išrinkto KF atstovo Senate Pauliaus Stainio 2022-08-25 studentų atstovybės susirinkime išrinkta Kauno fakulteto Architektūros specialybės BA III kuro studentė Patricija Markevičiūtė. Naujai išrinkti į Senatą studentų atstovai K. Eidikis ir P. Markevičiūtė trumpai prisistatė.

Svarstyta **2022 m. priėmimo į VDA studijas rezultatų apžvalga**. Studijų tarnybos direktorė Agnė Kivilišienė išsamiai pristatė 2022 m. priėmimo į VDA bakalauro ir magistro studijas bei doktorantūrą rezultatus, pažymėjo, kad stojamųjų rezultatai buvo geri, padidėjo stojančiųjų iš užsienio šalių (didžiąja dalimi – iš Ukrainos) srautas. Apžvelgė studijų kryptių populiarumą pagal pirmąjį prioritetą, bakalauro ir vientisųjų studijų kvotas programose (ŠMSM 2022 m. VDA menų kryptių studijoms skyrė, kaip ir 2021 m. – 244 vietas), paminėjo, kad VDA yra septyni iš 16 Lietuvos universitetinių aukštųjų mokyklų pagal pakviestųjų studijuoti VBE šimtukininkų skaičių: 2022 m. į VDA buvo priimta 31 šimtukininkas (2021 m. – 36). Iš viso 2022 m. į bakalauro ir vientisąsias studijas VDA priimta 377 studentai (VF – 256 studentai, KF – 76, KLF – 25, TF – 20). Į MA studijas priimta 122 studentai (VF – 87, KF – 24, KLF – 6, TF – 5). Į jungtinę VDA, LKTI ir LMTA menotyros krypties doktorantūrą buvo pateiktos 8 paraiškos. Į VDA priimti 2, LKTI – 2, LMTA – 1; į VDA dailės krypties meno doktorantūrą buvo pateiktos 23 paraiškos, priimti 3; į VDA dizaino krypties meno doktorantūrą buvo pateiktos 5 paraiškos, priimti 2, į jungtinę VDA ir KTU architektūros krypties meno doktorantūrą buvo pateiktos 8 paraiškos, priimtas 1 į KTU. Pasisakė prof. Jonas Audėjaitis, prof. Ieva Skauronė, prof. dr. Dalia Klajumienė, prof. Remigija Vaitkutė, prof. Alydas Lukys.

Po to svarstyta **VDA akademinės etikos kodekso tvirtinimas**. Senato akademinės etikos komisijos pirmininkas doc. Marius Žalneravičius pažymėjo, kad Senatui tvirtinti teikiamas VDA akademinės etikos kodekso projektas buvo rengiamas ir derintas su Akademijos teisininkėmis, buvo pateiktas svarstyti Senato komitetams, pataisytas ir papildytas pagal komitetų išsakytas pastabas. Administracijos teisininkė K. Volodkaitė pažymėjo, kad dokumento atnaujinimai atlikti remiantis Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2020 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. V-38 patvirtintomis „Rekomendacijomis mokslo ir studijų institucijoms dėl akademinės etikos kodeksų rengimo, priėmimo ir įgyvendinimo“, išskyrė svarbiausius dokumento punktus, pristatė svarbiausias keičiamas dokumento vietas. Pasisakė prof. A. Lukys, prof. I. Skauronė, prof. J. Audėjaitis. Vienbalsiai nutarta tvirtinti VDA akademinės etikos kodeksą.

Apsvarstyta **VDA Senato akademinės etikos komisijos veiklos nuostatų tvirtinimas**. Posėdžio pirmininkė doc. J. Mikulskytė pažymėjo, kad Senatui tvirtinti teikiamas VDA Senato akademinės etikos komisijos veiklos nuostatų projektas, kaip ir ankstesnis dokumentas, buvo rengiamas ir derintas su Akademijos teisininkėmis, pateiktas svarstyti Senato komitetams, pataisytas ir papildytas pagal komitetų išsakytas pastabas. Senato akademinės etikos komisijos pirmininkas doc. M. Žalneravičius supažindino su pagrindiniais dokumento teiginiais. Administracijos teisininkė K. Volodkaitė pažymėjo, kad siūlomi komisijos veiklos nuostatų atnaujinimai ir papildymai atlikti remiantis Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2020 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. V-38 patvirtintomis „Rekomendacijomis mokslo ir studijų institucijoms dėl akademinės etikos kodeksų rengimo, priėmimo ir įgyvendinimo“, kad vienas iš didesnių pakitimų – siūloma nauja komisijos sudarymo sudėtis ir tvarka, kuri pradėtų galioti išrinkus naujos sudėties Senatą. Pasisakė prof. A. Lukys, prof. I. Skauronė, prof. J. Audėjaitis, prof. dr. R. Maldutienė, prof. K. Bogdanas, doc. R. Kilčiauskas, prof. R. Vaitkutė, doc. M. Žaltauskaitė-Grašienė, prof. dr. T. Grunskis, dr. M. Iršėnas. Posėdžio pirmininkė doc. J. Mikulskytė supažindino su raštu pateikta prof. dr. Žygimanto Augustino nuomone. Balsų dauguma (2 susilaikė) nutarta tvirtinti VDA Senato akademinės etikos komisijos veiklos nuostatus.

Teisininkė K. Volodkaitė atkreipė dėmesį į įvairiuose su etika susijusiuose Akademijos dokumentuose varijuojantį komisijos pavadinimą: VDA Etikos komisija, VDA akademinės etikos komisija, VDA akademinės etikos komitetas ar VDA Senato akademinės etikos komisija. Pasiūlė Senato posėdyje nutarti, kaip vadinti komisiją ir pagal tai patikslinti kituose su etika susijusiuose Akademijos dokumentuose vartojamą pavadinimą. Pasisakė prof. K. Bogdanas, prof. A. Lukys, prof. J. Audėjaitis, doc. R. Kilčiauskas, doc. M. Žalneravičius, prof. dr. R. Maldutienė, doc. M. Žaltauskaitė-Grašienė, prof. dr. T. Grunskis, prof. I. Skauronė, dr. M. Iršėnas. Balsų dauguma (18 – už) nutarta tvirtinti komisijos pavadinimą: Vilniaus dailės akademijos akademinės etikos komisija ir suvienodinti jį kituose su etika susijusiuose dokumentuose.

Po to posėdžio pirmininkė doc. J. Mikulskytė pristatė VDA Emeritūros komisijos sudarymo tvarką, pažymėdama, kad remiantis VDA Statutu 16 p. Senatą sudaro akademinės etikos, emeritūros ir kitas būtinas komisijas ir tvirtina jų nuostatus. VDA garbės vardų suteikimo nuostatų 3.7. punktą pažymi, kad Pretendentų atrankos komisija – Senato iš VDA akademinės bendruomenės narių sudaryta komisija, svarstanti pretendentų į garbės vardą kandidatūras, ir teikianti motyvuotą išvadą Senatui dėl garbės vardų suteikimo pretendentams. To paties dokumento 29 p. nurodo, kad Komisijai *ex-officio* priklauso Rektorius, visų Senato komitetų pirmininkai ir po vieną kiekvieno fakulteto ir Instituto deleguotą atstovą. Rektorius *ex-officio* yra Komisijos pirmininkas.

Remiantis VDA Statutu 39 punkto 16 papunkčiu ir VDA garbės vardų suteikimo nuostatų 29 punktu VDA Senatui nutarta vienbalsiai tvirtinti šios sudėties VDA Emeritūros komisiją: Rectorė – prof. Ieva Skauronė (pirmininkė), Senato studijų kokybės komiteto pirmininkė – dr. Ieva Pleikienė, Senato meno ir mokslo komiteto pirmininkas – dr. doc. Rokas Dovydėnas, Senato

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS KRONIKA

Spalis

- 3 d. Panemunės pilyje atidaromos dvi parodos: rugpjūčio 1–7 d. Klaipėdoje vykusios tapybos ir piešimo mokyklos „Drobė, aliejus“ IV tarptautinės tapybos praktikos dalyvių „3 motyvai“ ir tapiserijų paroda „1 CLICK 1 YEAR“
- 6 d. „Titanike“ atidaroma paroda „Šviesos amžius. Lietuviškojo vitražo retrospektiva“
- 6 d. Dizaino šiltnamyje atidaroma Rimblos (Rimos Blažytės) vitražo paroda „Kurorto konservas“
- 10 d. Telšių galerijoje atidaroma buvusių Telšių taikomosios dailės technikumą 1982 m. baigusių absolventų paroda (tapyba, metalo menas, tekstilė, dizaino darbai)
- 11 d. VDA „Kreatoriume / Meno krosnys“ atidaroma paroda „Stiklo formulė: VIT-FOTFOTKERFOTTEKFMVITVIT-VITVITFMGRAGRA“
- 13 d. „Titanike“ atidaroma menininkų iš Belgijos Gauthier Hubert ir Rudny Rosa Ingimarsdottir paroda „Dialogue de Sourd / Kurčiųjų dialogas“
- 13 d. Galerijoje „5 malūnai“ atidaroma Natalijos Szostak (Lenkija) paroda „EKSTRAKCIJA/EKSTRAKЦИЯ/ IŠGAVIMAS“

Atidaroma paroda „Aš atversiu tau auksinį dangų“

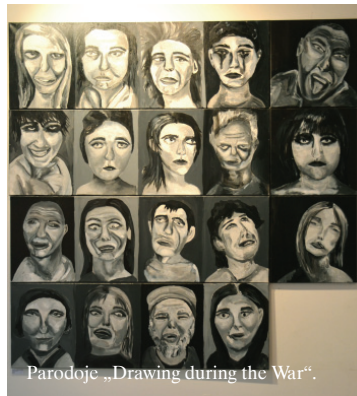
Rimblos parodoje „Kurorto konservas“

- 18 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Europos humanitarinio universiteto I kurso studentų piešinių paroda „In Primis“ ir to paties universiteto auklėtinių paroda „Drawing during the War“.
- 18 d. Galerijoje „Artifex“ atidaroma Karolinos Lizurej (Lenkija) paroda „Aš atversiu tau auksinį dangų“
- 25–26 d. Vyksta išorinis tarptautinis VDA dizaino studijų krypties programų vertinimas
- 28 d. Nacionalinėje dailės galerijoje pristatomas albumas „Leopoldas Sūrgailis. Tapyba/Painting“
- VDA „Lauko ekspozicija“ rodoma Vitražo specializacijos II kurso studentės Romarikos Pikeliienės instaliacija „Sapnas“

Vidmanto Jankausko nuotraukos

Pristatomas albumas „Leopoldas Sūrgailis. Tapyba/Painting“

Parodoje „Drawing during the War“.

SENATE

akademinių etikos komisijos pirmininkas – doc. Marius Žalneravičius, Telšių fakulteto atstovas – prof. Ramūnas Banys, Klaipėdos fakulteto atstovas – prof. Alvydas Klimas, Kauno fakulteto atstovas – prof. Jonas Audėjaitis, Vilniaus fakulteto atstovas – prof. Marius Šalimoras, Dailėtyros instituto atstovė – dr. Dalia Klajumienė.

Po to svarstytas Meno doktorantūros komitetų tvirtinimas. Prorektorius menui ir mokslui dr. Marius Iršėnas pristatė Meno doktorantūros komitetų sudėties siūlomus pakeitimus, iš komisijų pasitraukus trims nariams, pateikė naujai siūlomų kandidatų – vyresn. m. d. dr. Algės Andriulytės, vyresn. m. d. dr. Karolinos Jakaitės ir prof. dr. Vytauto Michelkevičiaus – veiklos aprašymus ir naujas tvirtinimui teikiamas Meno doktorantūros komitetų sudėtis. Pasisakė doc. R. Kilčiauskas, prof. K. Bogdanas, doc. dr. R. Dovydenas, prof. A. Lukys. Balsų dauguma (4 susilaikė) nutarta tvirtinti tokios sudėties Meno doktorantūros komitetus:

Dailės krypties meno doktorantūros komitetas:

Prof. dr. Žygimantas Augustinas (pirmininkas), vyresn. m. d. dr. Algė Andriulytė, prof. Eglė Ganda Bogdanienė, prof. Alvydas Lukys, doc. dr. Vytautas Michelkevičius, prof. Deimantas Narkevičius, prof. dr. Agnė Narušytė, vyriaus. m. d. dr. Tojona Račiūnaitė, doc. dr. Eglė Ulčickaitė.

Dizaino krypties meno doktorantūros komitetas:

Prof. Audrius Klimas (pirmininkas), prof. dr. (hp) Aleksandra Aleksandravičiūtė, vyresn. m. d. dr. Karolina Jakaitė, prof. Aušra Lissauskienė, dr. Jolita Liškevičienė, doc. dr. Vytautas Michelkevičius, dr. Rūta Mickienė, prof. Jolanta Talaikytė, doc. Julijonas Urbonas.

Po Senato posėdžio Kauno fakulteto dekanas prof. Jonas Audėjaitis supažindino Senato narius su fakulteto restauravimo darbų istorija, apimtimi ir pravedė turiningą ekskursiją po restauruotas VDA Kauno fakulteto patalpas.

NAUJI MENO DAKTARAI

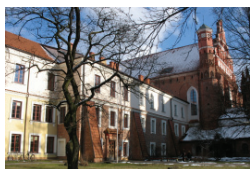
Sigitas Gužauskas

Sigitas Gužauskas yra praktikuojantis vizualinės komunikacijos dizaineris, VDA Grafinio dizaino katedros lektorius, Lietuvos dizaino asociacijos narys. Praktinėje veikloje specializuojasi informacijos dizaine, pakuotės, prekių ženklų, vizualinio identiteto, ekspozicijų dizaine, kuria informuojamosios patirties objektus, skirtus pažintinėms ekspozicijoms, komercinėms organizacijoms. Dalyvauja profesiniuose dizaino konkursuose, conceptualaus dizaino parodose Lietuvoje ir užsienyje. Tyrinėjimo laukas apima informacinę grafiką, domisi aiškinamąją funkciją atliekančiais vaizdais. Rugsėjo 27 d. apgynė meno projektą „Aiškinamosios strategijos informacijos dizaine“.

Laima Kreivytė

Vilniuje gyvenanti nepriklausoma kuratorė, menininkė ir rašytoja. 1995 m. baigė dailės istorijos ir teorijos studijas Vilniaus dailės akademijoje (VDA), 2000 m. – kultūros ir lyčių studijas Vidurio Europos Universitete (CEU) Budapešte. Nuo 1996 m. – VDA dėstytoja. 1996–2016 m. dirbo „7 meno dienos“ ir „Literatūroje ir mene“. Tarptautinės dailės kritikų asociacijos, Dailininkų sąjungos, Rašytojų sąjungos, Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos narė. Nuo 1995 m. yra kuravusi per 60 parodų Lietuvoje ir užsienyje, tarp jų – Baltijos paviljoną III Prahos bienalėje, Lietuvos paviljoną 53-ioje Venecijos bienalėje ir Nacionalinės dailės galerijos nuolatinę XX–XXI a. ekspoziciją. Išleido poezijos knygas „Sapfo skai(s)-tykla“ (2013) ir „Artumo aritmetika“ (2019), sudarė Kęstučio Zapkaus, Marijos Teresės Rožanskaitės ir Jurgos Barilaitės kūrybos albumus. Veda LRT Klasikos programos radijo laidą „Iš balkono“. Dalyvauja parodose solo ir su grupe Cooltūristės. Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatė (2018). Spalio 7 d. apgynė meno projektą tema „KURuoTI. Kuravimas kaip meno praktika ir politika“ (Dailė V 002). *Tomo Petreikio nuotr.*

Rasa Butvilaitė

TRUMPA VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS ISTORIJA

VI. XX a. 5 dešimtmetis – lūžio ir pokyčių metai

1939 m. spalio 10 d. buvo sudaryta Lietuvos Respublikos ir Sovietų Sąjungos sutartis, kuria Vilnius ir Vilniaus sritis sugrąžinta Lietuvai. Lietuvos vyriausybė pradėjo reorganizuoti lenkišką Stepono Batoro universitetą (SBU). 1939 m. gruodžio 15 d. jis buvo uždarytas ir vietoj jo atidarytas lietuviškasis Vilniaus universitetas.

Tuo metu, kai buvo reorganizuojamas SBU Dailės fakultetas, vyko ir ilgos diskusijos dėl Kauno meno mokyklos reformos. Tokiu būdu pradėta įgyvendinti projektą įkurti dvi atskiras meno mokyklas. 1940 m. gegužės 15 d. Seimas priėmė Dailės mokyklų įstatymą, kuriuo vadovaujantis įkurtos Vilniaus vaizduojamosios dailės ir Kauno taikomosios dailės mokyklos. Vilniaus mokykloje veikė trys skyriai: skulptūros, tapybos ir grafikos. Buvusi Kauno meno mokykla buvo pertvarkyta į Taikomosios dailės mokyklą, kurioje veikė dekoratyvinės architektūros, taikomosios grafikos, dekoratyvinės skulptūros, dekoratyvinės tapybos, keramikos ir amatų skyriai. Šiuo įstatymu taip pat nustatyta 5 metų studijų trukmė šiose mokyklose. Vilniaus mokyklos direktoriumi Švietimo ministerija paskyrė skulptorių Juozą Mikėną, Kauno mokyklos direktoriumi – keramiką Liudviką Strolį.

Naujai paskirti direktoriai susidūrė su neatidėliotina darbuotojų problema. Tikėtina, kad direktoriai konsultuodavosi tarpusavyje ir pasirinkdavo kompetentingus mokytojus, bet leisdavo kandidatams patiems nuspręsti kur – Vilniuje ar Kaune – jie norėtų dirbti. Taip Kauno meno mokyklos mokytojai (Justinas Vienožinskis, Jonas Šileika, Antanas Tamošaitis) ir šią mokyklą baigę menininkai (tapytojai Viktoras Vizgirda ir Antanas Gudaitis, grafikas ir scenografas Mečislovas Bulaka, grafikas Jonas Kuzminskis) tapo pirmaisiais Vilniaus mokyklos dėstytojais. Naujos mokyklos mokytojų gretas papildė ir kai kurie SBU dėstytojai (grafikas Jurgis Hopenas, tapytojai Tymonas Niesiolovskis ir Aleksandras Šturmanas, asistentas Leonas Kosmulskis). Meno istoriją dėstė Mikalojus Vorobjovas.

Daugelis buvusios Kauno meno mokyklos darbuotojų nusprendė likti Kaune ir dirbti reorganizuotoje mokykloje. Iš senų darbuotojų dirbti į naująją mokyklą nebuvo pakviesti tik Adomas Varnas ir Vladas Didžiokas. Mokyklos dėstytojais buvo paskirti ir jauni menininkai – tapytojas Vincas Dilka, skulptoriai Bronius Pundzius, Robertas Antinis, Vytautas Košuba, Matas Menčinskas, grafikai Paulius Augius-Augustinavičius, Viktoras Petravičius, Jonas Steponavičius, Vytautas Kazimieras Jonynas, architektas Jonas Kova-Kovalskis, baldų projektuotojas Leonas Prapuolenis, keramikai Jonas Mikėnas ir Povilas Krivaitis.

Studentai taip pat pasiskirstė. Visi, kurie norėjo tęsti studijas ar studijuoti vaizduojamuosius menus, persikėlė į Vilnių, o tie, kurie nusprendė likti Kaune, galėjo pakeisti savo kvalifikaciją. Taigi, pirmaisiais mokslo metais (1940–1941), Vilniaus vaizduojamosios dailės mokyklą lankė 135 studentai, o Kauno taikomosios dailės mokykloje mokėsi 80 studentų.

Pradėjusios dirbti, abi mokyklos susidūrė su mokomųjų dalykų programos problema. Iš pradžių mokytojai dirbo savo nuožiūra. Išibėgėjus mokymo procesui pradėjo atsirasti labiau konceptualizuotos ir apibendrintos atskirų dalykų programos. Šiuo atžvilgiu ypač aktyvi buvo Kauno mokykla. Pirmaisiais metais po to, kai Sovietų Sąjunga

Vilniaus dailės akademijos koridorius

Vilniaus dailės mokyklos mokslo metų atidarymo vakarienė. Sėdi iš kairės: T. Niesiolovskis, J. Mikėnas, V. Vizgirda, J. Hopenas, P. Aleksandravičius. 1940

okupavo Lietuvą, J. Kova-Kovalskis parengė pramoninio dizaino, dekoratyvinės architektūros ir architektūros istorijos mokymo programas; J. Mikėnas parengė taikomosios grafikos technikų, dekoratyvinės architektūros technologijos, keramikos, dekoratyvinės tapybos ir dekoratyvinės skulptūros mokymo programas, taip pat bendrąsias skulptūros, dekoratyvinės skulptūros ir keramikos programas.

Vilniaus mokyklos mokymo programoje pagrindinis dėmesys buvo skirtas piešimo technikai. A. Šturmanas dėstė tapybą, A. Tamošaitis – grafiką, P. Aleksandravičius – skulptūrą, o V. Vizgirda – piešimą pirmakursiams. Antrakursiai turėjo pasirinkti meno studiją. Buvo dvi tapybos studijos, kurių vienai vadovavo J. Vienožinskis, kitai – A. Gudaitis. Grafikos studijai vadovavo M. Bulaka, skulptūros studijai – J. Mikėnas ir Petras Aleksandravičius. Piešimą antrakursiams dėstė J. Šileika, trečiakursiams – J. Mikėnas, ketvirtakursiams ir penktakursiams – J. Hopenas ir T. Niesiolovskis. J. Hopenas taip pat dėstė anatomiją. M. Vorobjovas dėstė meno istoriją, Lietuvos meno istorijos, estetikos ir kompozicijos kursą, o Mokytojų rengimo instituto direktorius A. Liaugminas dėstė psichologiją ir mokslo studijas.

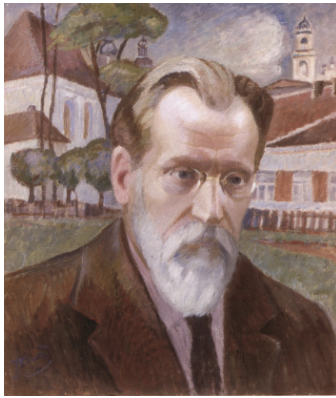
Pirmaisiais okupacijos metais Vilniaus ir Kauno mokyklos vadovavosi Nepriklausomos Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatomis, tačiau vis dėlto politinis spaudimas buvo akivaizdžiai jaučiamas. Mokyklose įkurta komjaunimo organizacija turėjo sprendžiamąjį balsą daugelyje su švietimu susijusių reikalų. Nauja *socialistinio sąmoningumo* tema skatino darbų įkvėpimo šaltiniu rinktis socialinę realybę – visa tai byloja apie ideologinį spaudimą. Tuo pat metu jau buvo galima pastebėti pirmuosius politinio „valymo“ bandymus, kurie kulminaciją pasiekė pokario metais. Apkaltintas neprielankumu sovietinei sistemai iš Vilniaus mokyklos direktoriaus pareigų turėjo pasitraukti J. Mikėnas.

1941 m. dailininkas V. Vizgirda perėmė Vilniaus vaizduojamosios dailės mokyklos direktoriaus vairą. Tais pačiais metais dailininkai P. Kalpokas, A. Galdikas, J. Šileika ir I. Šlapelis buvo paskirti dėstytojais.

Pirmaisiais metais po reformos išryškėjo pirmosios pastangos paversti šias

Kauno meno mokyklos, vėliau Taikomosios dailės instituto rūmai

Justinas Vienožinskis. Mykolo Biržiškos portretas. 1941. LLTI

Vytautas Kazimieras Jonynas

mokyklas tikromis aukštojo mokslo įstaigomis. Maskvoje buvo parengti planai Lietuvos meno mokykloms suteikti tokį patį statusą, kokį turėjo sovietinės aukštojo mokslo įstaigos. Sovietinės valdžios sprendimu 1941 m. birželio 5 d. Vilniaus vaizduojamosios dailės mokykla buvo reorganizuota į **Vilniaus dailės akademiją**, kurioje veikė tapybos, skulptūros ir grafikos skyriai. Kauno taikomosios dailės mokykla buvo pervadinta į **Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institutą**, kurį sudarė šešios meno studijos. Šis veiksmas tik įformino prieš tai priimtus sprendimus ir nenumatė jokių papildomų žingsnių mokymo metodams pakelti; jis tik įtvirtino *status quo*.

1941 m. birželio 22 d. prasidėjus karui, politinė situacija Lietuvoje pasikeitė, o kartu įvyko pasikeitimų ir mokyklų atžvilgiu. Naujoji vyriausybė patvirtino mokyklų reorganizavimą bei jų statusą ir mokymo programas. Vilniaus dailės akademijoje buvo trys meno studijos: tapybos, skulptūros ir grafikos. Studentams duris plačiai atvėrė šešios katedros (tapybos, skulptūros, grafikos, piešimo, meno istorijos ir metodologijos), keturios meno studijos (meno istorijos, anatomijos, metodologijos, technologijos) ir dvi laboratorijos (tapybos technika ir technologijų bei grafikos technologijų). Buvo patvirtinta 6 metų studijų trukmė. Akademijai buvo suteikta papildomų įstaigų: muziejus, meno biblioteka, kalvių ir liejyklos dirbtuvių skulptoriams. Mokymosi programas nustatydavo akademijos taryba, kuri turėjo teisę rinkti direktorių ir katedrų vedėjus. Tapybos katedros vedėju buvo paskirtas J. Vienožinskis, Skulptūros katedrai vadovavo J. Mikėnas, Grafikos katedros vedėju tapo Telesforas Valius, Tapybos katedros – A. Gudaitis, M. Vorobjovas vadovavo Meno istorijai, A. Tamošaitis sutiko būti Metodologijos katedros vedėju.

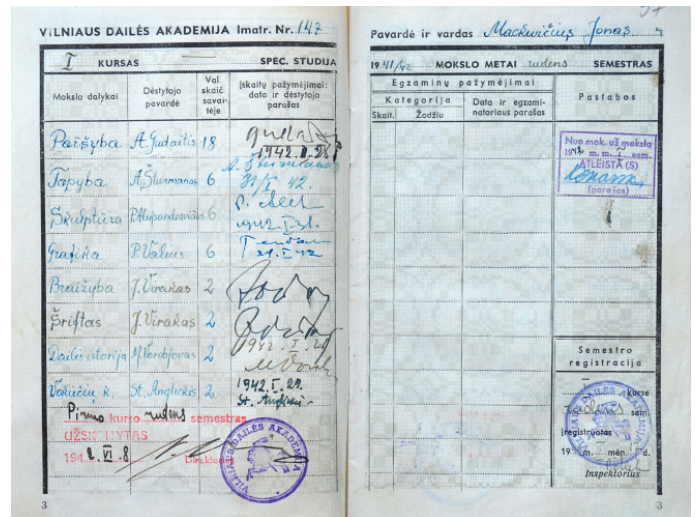
Pagal patvirtintus įstatus, Kauno instituto tikslas buvo per penkerių metų studijų kursą paruošti specializuotų taikomojo meno menininkų, meno ir amatų mokyklų bei vidurinių mokyklų mokytojų. Institute veikė 6 studijos: dekoratyvinės architektūros, dekoratyvinės skulptūros, dekoratyvinės tapybos, taikomosios grafikos, ke-

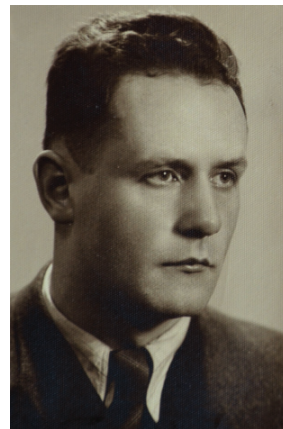
Mikalojus Vorobjovas

Vytautui Kasiuliui išduotas Kauno dailės mokyklos baigimo pažymėjimas. 1941. LLMA

VDA studento Jono Mackevičiaus (Mackonio) studijų knygelė. 1941–1942. LLMA

Jonas Kovalskis. LLMA

trikdė nuolatinis kariuomenės buvimas patalpose. Be minėtų veiksmų, dar viena didelė nelaimė užgriuvo aukštąsias mokyklas: 1943 m. kovo 17 d. nacių valdžia uždarė visus lietuviškus universitetus, įskaitant Vilniaus dailės akademiją ir Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institutą. Nors ir buvo stengiamasi tęsti darbą pogrindyje (pvz., J. Mikėnas įkūrė slaptą mokyklą, kurioje užsiėmimai vykdavo buvusioje keramikos dirbtuvėje), tačiau šis slaptas mokymas buvo sužlugdytas dėl politinio persekiojimo.

Sovietų Sąjungai vėl okupavus Lietuvą, 1944 metų vasarą įvykę pokyčiai buvo skausmingas smūgis tiek Dailės akademijai, tiek Taikomosios dailės institutui. Frontui artėjant prie Vilniaus ir Kauno dauguma mokytojų ir studentų, norėdami pabėgti nuo sovietų režimo, išvyko iš miestų į provinciją, ėmė trauktis iš Lietuvos. Taip mokyklų vadovai V. Vizgirda ir V. K. Jonynas, kaip ir didesnė mokytojų dalis (I. Šlapelis, A. Galdikas, T. Valius, P. Augustis-Augustinavičius, V. Petravičius, Povilas Puzinas, A. Tamošaitis, Anastazija Tamošaitienė, J. Steponavičius, V. Košuba, Adolfas Valeška, Vytautas Kasiulis, Liudas Vilimas,

Mečislavas Bulaka dirba su studentais grafikais. Apie 1946

Grupė KTDDI studentų prie Instituto rūmų

Prof. Viktoras Vizgirda Freiburgo dailės mokyklos tapybos klasėje. 1948

Mikalojus Vorobjovas, J. Kovalskis ir kt.), atsidūrė Vakaruose.

1946 metais V. K. Jonyno iniciatyva Freiburge buvo įkurta aukštoji dailės mokykla, kurioje buvo įdarbinti dėl karo iš Lietuvos emigravę menininkai, tokie kaip A. Galdikas, T. Valius, V. Vizgirda, A. Valeška, A. Tamošaitis ir kt. Šioje mokykloje dirbo 22 dėstytojai, joje mokėsi daugiau nei 120 studentų. Mokykloje buvo skulptūros, tapybos, keramikos, grafikos ir audimo meno studijos; vyko braižybos, perspektyvos, akvarelės, anatomijos, meno istorijos bei prancūzų ir vokiečių kalbų kursai. Baigusiems mokyklą buvo suteikiamas meno magistro laipsnis. 1949 metais dėl naujos emigracijos bangos vadinamoji Freiburgo mokykla nustojo veikusi...

Vilniaus dailės akademija oficialiai vėl atidaryta 1944 m. rugpjūčio 24 d. Direktoriumi paskirtas M. Bulaka. Buvo patvirtinta nauja mokymo programa, pagal kurią įsteigtas Architektūros fakultetas ir Monumentaliosios tapybos katedra. J. Vienožinskis išrinktas Tapybos fakulteto dekanu, J. Mikėnas paskirtas Skulptūros fakulteto dekanu. M. Bulaka tapo ir Grafikos fakulteto dekanu, Gediminas Ruzgis – Architektūros fakulteto dekanu. Vilniaus akademijoje veikė Tapybos (J. Vienožinskis), Peizažo (A.

Mečislovas Bulaka

Kauno TDDI docento Antano Kučo liudijimas. 1945

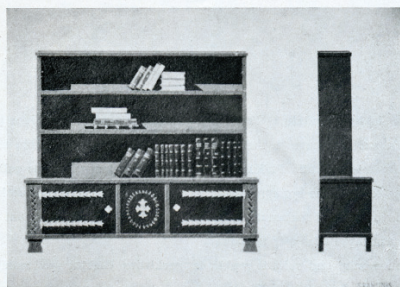
Piešimo (P. Aleksandravičius) ir Meno istorijos (Halina Kairiūkštytė-Jacy-nienė) katedros.

Kauno taikomosios dailės institutas vėl atidarytas rugpjūčio 29 d. Dirbti sugrįžo daugiau kaip 20 buvusių mokytojų. Direktoriumi tapo L. Strolis. Stasys Ušinskas paskirtas Monumentaliosios tapybos ir dekoratyviojo audimo fakulteto dekanu, Juozas Zikaras – Dekoratyviosios skulptūros ir keramikos fakulteto dekanu, Telesforas Kulakauskas – Taikomosios grafikos fakulteto dekanu, Jonas Virakas – Dekoratyviosios architektūros fakulteto dekanu. 16 pedagogų buvo paskirti šių katedrų vadovais: Teatro dekoracijų, Dekoratyviosios skulptūros, Akmens raižybos, Architektūrinės keramikos, Smulkiosios skulptūros, Puodininkystės ir porceliano dirbinių, Litografijos ir raižybos, Medžio raižybos, Dekoratyviosios architektūros, Interjero ir baldų, Meno istorijos, Piešimo, Dabartinių kalbų ir švietimo studijų.

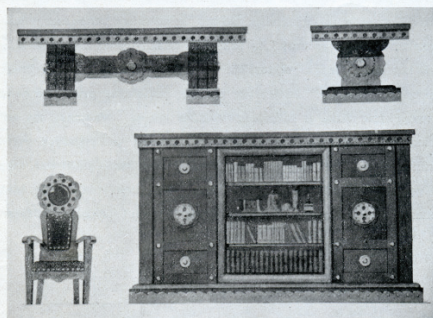
Pirmaisiais mokslo metais Vilniaus akademijoje studijavo daugiau nei 120, Kauno institute – daugiau nei 200 studentų.

Tęsinys kitame numeryje

DEKORATYVINĖS ARCHITEKTŪROS STUDIJA

Knygoms spinta II kurso

Baldų kompleksas IV kurso

Kauno taikomosios dailės instituto Dekoratyvinės architektūros studijos darbai. 1942

Kauno taikomosios dailės instituto Keramikos studijos V kurso studento dekoratyvinė vazė

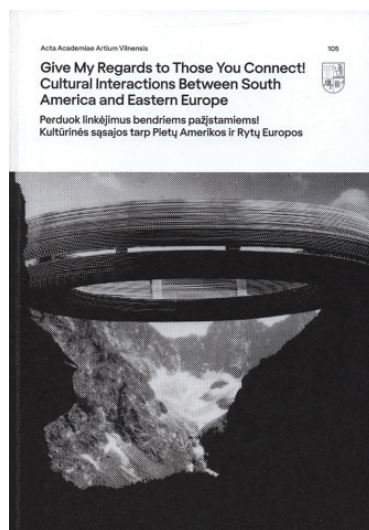
Juozas Balčikonis. Rugia-pjūtė. Kilimo projektas. 1947

Rasa Janulevičiūtė, Irena Rudzinskienė,
Danielius Balčiūnas
Lietuvos pramoninio baldų dizaino istorijos
tyrimas: „Ventos“ metraščiai. V., 2022
Dailininkė Rasa Janulevičiūtė

Dabartinės baldų gamybos įmonės UAB „Vėnta LT“ istorija prasidėjo tarpukaryje. 1931 m. Šiauliuose buvo pastatytas baldų gamybos fabrikas „Rūdė“. Per Antrąjį pasaulinį karą įmonė buvo atimta iš savininkų, po karo tapo valstybine, ne kartą keitė pavadinimą. Šių dienų įmonė įtvirtino 1974 m. įkurto Baldų gamybinio susivienijimo „Vėnta“ prekyženkli. Rengiant knygą remtasi „Ventos LT“ archyve esančiais metraščiais – kraštotyros darbais. Kraštotyryninkų grupė „Ventoje“ buvo įkurta 1978 m. Vyriausiąja ekonomiste įmonėje dirbusi Irena Rudzinskienė parengė per 350 kraštotyros darbų, organizavo kraštotyros darbų parodas, rengė kraštotyros darbų katalogus, sudarė genealoginių medžių. Jos darbai

saugomi įvairių bibliotekų archyvuose. Knygą sudaro pagrindinė dalis, straipsnis bei du priedai. Pagrindinėje dalyje „Nuo „Rūdės“ iki „Ventos““ apibendrinta kraštotyros darbuose, kuriuos sudarė I. Rudzinskienė, D. Balčiūnas (buvęs „Ventos“ vyriausiasis konstruktorius) ir kiti, užfiksuota įmonės istorija. Jos veikla suskirstyta laiko tarpiais, nurodyti pagrindiniai faktai, paminėti jai vadovavę ir prie jos plėtros prisidėję asmenys. Siekiant visapusiškai išgyvendinti įmonės veiklą, aprašytas ir kultūrinis ventiečių gyvenimas, saviveiklos kolektyvai, kiti laisvalaikio užsiėmimai, padėję suburti darbuotojus. Straipsnyje „Lietuvos baldų pramonės ir dizaino aspektai: „Ventos“ kraštotyros darbų duomenys“ išnagrinėti įvairūs pramonės plėtros Lietuvoje ir pramoninio baldų dizaino klausimai. Pirmame priede, pasitelkus kraštotyros darbuose esančius duomenis, pateikta chronologinė „Ventoje“ gamintų kėdžių diagrama. Ji papildyta vizualia medžiaga – kėdžių nuotraukomis, brėžiniais, iliustracijomis iš informacinių leidinių. Leidinys iliustruotas nuotraukomis iš „Ventos LT“ archyve saugomų kraštotyros darbų.

Give My Regards to Those You Connect!
Cultural Interactions Between South America and Eastern Europe / Perduok linkėjimus bendriems pažįstamiems! Kultūrinės sąsajos tarp Pietų Amerikos ir Rytų Europos. V., 2022
Sudarytoja Laura Petrauskaitė

105-asis *Acta Academiae Artium Vilnensis* tomas, kuriame publikuojami tarptautinio mokslininkų kolektyvo (Urugvajus, Slovakija, Lenkija, Argentina, JAV, Danija, Vokietija, Lietuva) perengti straipsniai, įvairiais aspektais ir pjūviais nagrinėjantys anksčiau menkai analizuotus, o šiandien vis didesnę susidomėjimą keliančius ryšius – Pietų Amerikos ir Rytų Europos menines sąsajas.

Tarp. VDA MA 2022. V., 2022
Sudarytojos ir parodos kuratorės
Karolina Kontulytė, Emilija Lipska, Justina Markevičiūtė, Marija Martinaitytė, Viktorija Mištautaitė, Monika Pakerytė
Dailininkė Jonė Dūdaitė

VDA magistrantų baigiamųjų darbų katalogas. Jo įžangoje Rektorė prof. Ieva Skaunonė rašo: „Ši paroda liudija, kad aplinkybių primestus sunkumus bendromis jėgomis įveikėme. Pajėgėme išlikti pačioje sudėtingiausioje tarpinėje būsenoje – dabartyje, kai saugi praeitis jau pasibaigusi, o visų laukiama rami ateitis dar neatėjusi“.

Trumpai

• Dailėtyros instituto mokslininkė dr. Laura Petrauskaitė rugsėjo 23 d.–spalio 2 d. atstovavo Vilniaus dailės akademiją tarptautinėje tyrimų akademijoje *Transregional Academy on Latin American Art IV* Andų universitete (*Universidad de Los Andes*) Bogotoje, Kolumbijoje • Spalio 7–9 d. parodų ir konferencijų centre „Litexpo“ vyko tarptautinė šiuolaikinio meno mugė „ArtVilnius'22“. Jos metu išrinktos ir apdovanotos 7 geriausios šių metų mugės galerijos, geriausios parodos menininkas, geriausias jaunas menininkas, geriausia mugės instaliacija. Tarp apdovanotų ir VDA galerija „Akademija“. Vertinimo komisija ją įvertino už minimalistinę ekspozicijos išraišką (eksponuota Ramūno Almino instaliacija). VDA parodų salė „Titanikas“ įvertinta už meninį laiko įprasminimą. Menininko, įvietinto meno ir scenografijos katedros dėstytojo, prof. Kęstučio Grigaliūno kūryba komisijai pasirodė labai netikėta – iš pirmo žvilgsnio žaisminga ekspozicija-karantino dienoraštis tarsi įprasmina laiką, susieja žaismę ir mirties slogutį. Prie geriausiųjų priskirta ir VDA tekstilės galerija „Artifex“, kuri mugėje pristatė menininkės, VDA Tekstilės meno ir dizaino katedros lektorės Dovilės Gudačiauskaitės kūrybą. Geriausia „ArtVilnius'22“ menininkė už meninės raiškos įvairumą pripažinta VDA Tekstilės meno katedros dėstytoja Paulina Eglė Pukytė, kurią pristatė galerija „5 malūnai“. Komisijos nuomone, ši menininkė itin dinamiška ir skirtinga, visada kalbanti apie aktualybes,

dabarties problemas, jos ekspozicijose vietos randa įvairios raiškos. Geriausios „ArtVilnius'22“ instaliacijos apdovanojimas už asmeninį patirčių transformavimą į universalias ir aktualias temas atiteko VDA Skulptūros katedros dėstytojo prof. dr. Žygimanto Augustino instaliacijai „Nepakankama ramybė“ • Spalio 14 d. Vilniaus dailės akademijoje vyko Lietuvos universitetų rektorių konferencijos susirinkimas. Posėdyje dalyvavo LURK nariai, LURK komiteto ir nuolatinių darbo grupių pirmininkai, svečiai: LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas prof. Artūras Žukauskas, LR Švietimo, mokslo ir sporto ministrė doc. dr. Jurgita Šiugždiniene, LAMA BPO prezidentas prof. Pranas Žiliukas, Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas prof. dr. Romas Baronas, Lietuvos studentų sąjungos prezidentas Vytautas Kučinskas, LR Prezidento patarėjas Paulius Baltokas ir kiti • Spalio 18 d. vykusiame kasmetiniame Švietimo mainų paramos fondo šventiniame „Kokybės konkurso 2022“ apdovanojimų renginyje VDA buvo apdovanota viena iš 11 Kokybės statulėlių už kokybiškai vykdomą *Nordplus KUNO* tinklo projektą • Spalio 22–30 dienomis Eindhoven vyko *Dutch Design Week* (Nyderlandų dizaino savaitė). Tai didžiausias kasmetinis dizaino renginys Šiaurės Europoje. Šiemet Nyderlandų dizaino savaitėje savo produktus eksponavo ir keturi VDA tyrėjai, *InoAkademijos* dizaineriai: Austėja Platūkytė, Airidas Skublickas, Rokas Dovydenas ir Ieva Laskevičiūtė •

LIETUVIŲ DAILININKAI

Tapytoja Marija Račkauskaitė-Cvirkenė (1912-2004) (06 23). K. Baulo nuotrauka iš šeimos albumo